

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบของเกษตรกรในเขตอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม
ชื่อและนามสกุล	นายณภา ศรีนวล
แขนงวิชา	ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ ลิ้มสังข์ 2. รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลย์ นิลวิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมาการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์เอ็นนู ชือสุวรรณ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ สีสงษ์)

 (รองศาสตราจารย์ ดร. พรชิต์ นิลวิเศษ)

 ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ มูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบของเกษตรกรในเขตอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม

ผู้วิจัย นายณภา ศรีนวล **รหัสนักศึกษา** 2539001079 **ปริญญา** เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

(ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์

(2) รองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลย์ นิลวิเศษ **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (2) รายได้และรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร (3) มูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบของเกษตรกร และ (4) ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการลดการเป็นหนี้ในครัวเรือนและหนี้ในระบบ

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้คือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเพื่อขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาปลาปาก จังหวัดนครพนม ตามโครงการแก้ไขปัญหานี้สินภาคประชาชน ระยะที่ 2 จำนวน 816 ราย คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ ที่ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 ได้ตัวอย่างจำนวน 92 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ใช้สถิติคือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุ

ผลการวิจัย พบว่า (1) ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและจบชั้นประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ย 49.0 ปี สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.0 คน แรงงานทำการเกษตรเฉลี่ย 3.1 คน ทั้งหมดประกอบอาชีพการเกษตร ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ย 18.16 ไร่ (2) รายได้รวมของครัวเรือนเฉลี่ย 71,590.2 บาทต่อปี รายจ่ายรวมเฉลี่ย 97,918.8 บาทต่อปี โดยส่วนใหญ่ของรายรับและรายจ่ายในครัวเรือนอยู่นอกภาคการเกษตร ทำให้เกษตรกรกลุ่มนี้มีหนี้เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ 57.6 และมีหนี้ลดลงร้อยละ 20.7 ที่เป็นมูลเหตุของการมีหนี้ทั้งในและนอกระบบ (3) เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลร้อยละ 98.9 เห็นว่ามูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบคือการที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย โดยสาเหตุที่มีความสำคัญในระดับมาก คือ การไม่มีอาชีพเสริม ขาดแหล่งเงินทุน/เงินกู้ไม่เพียงพอ ต้นทุนการผลิตสูง ปริมาณ/คุณภาพผลผลิตต่ำ การมีรายได้ต่ำ /ไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการเกษตรและค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรสูง นอกจากนี้ยังพบปัจจัยที่มีผลต่อมูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบตามความคิดเห็นของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ รายจ่ายรวมและจำนวนหนี้สินในระบบมีผลต่อความคิดเห็นของเกษตรกรในเรื่องการขาดการส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐทางการผลิตและเงินทุน (4) เกษตรกรผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าการฝึกอาชีพให้แก่เกษตรกรเป็นแนวทางการลดการเป็นหนี้ในครัวเรือนและการเป็นหนี้ในระบบ ซึ่งมีความเห็นว่าเป็นแนวทางที่สำคัญที่สุด ส่วนการลดดอกเบี้ยหนี้เงินกู้ในระบบ การพักชำระหนี้ การเพิ่มแหล่งเงินกู้ในระบบ มีความสำคัญลำดับถัดมา

คำสำคัญ หนี้ในระบบ การเป็นหนี้ของเกษตรกร จังหวัดนครพนม

Thesis title: The Informal Loan Causes of Farmers in Pla Pak District of Nakhon Phanom Province

Researcher: Mr.Napa Srinuan ; **ID:** 2539001079; **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development); **Thesis advisors:** (1) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; (2) Dr. Pornchulee Nilvises , Associate Professor;
Academic year: 2012

Abstract

The objectives of this research were to study (1) general information of farmers, (2) incomes and expenses of farmers' households, (3) informal loan causes of farmers, and (4) opinions and recommendations of farmers to reduce household loans and informal loans.

The population of this study were farmers who registered to request helping from government through Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Pla Pak Branch, Nakhon Phanom Province, under the second phase of the People Debts Solving Project. The sample size was calculated by Yamane's formula at 10 % of sampling error. Data were collected by using an interviewed questionnaire and statistical methods used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research results were found that (1) most of the respondents were female and finished primary education level. The average age was 49.0 years old and number of member in family was an average of 5.03 persons with an average of 3.10 persons occupied as farm labor. Most of their families had main occupation in agriculture and had their own farming land with an average of 18.16 Rai. (2) The averages of total household incomes and expenses were 71,590.22 Baht per year and 97,918.17 Baht per year, respectively. The majority of incomes and expenses were in non-agricultural sector that made them gained increasing debts at 57.6 %, at the same time decreasing debts were at 20.7 %. These were the causes to make them still had formal and informal loans. (3)The respondents accounting of 98.9% perceived that the informal loan causes were the increasing expenses and insufficient incomes. The informal loan causes as classified at much important level were non-additional occupation, lack of source of investment funds, high production costs, low quantity/quality of production, low/non-continuous incomes, and high agricultural and non-agricultural expenses. Hence, it was found that some causes significantly affecting the informal loan at statistical level 0.05 were total expenses and formal loans. (4) The respondents indicated that most important approach for decreasing household debts and informal loans were occupational training of farmers. Hence, other approaches for decreasing informal loans were decreasing formal loan interest, debt moratorium, and increasing sources of investment funds for formal loans.

Keywords: Informal loan, Farmer debt, Nakhon Phanom Province

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ และรองศาสตราจารย์ ดร.พรชูลี นิลวิเศษ สาขาวิชา
เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้คำแนะนำและติดตามการทำ
วิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือ
ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้
ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา

นภา ศรีนวล

กรกฎาคม 2555

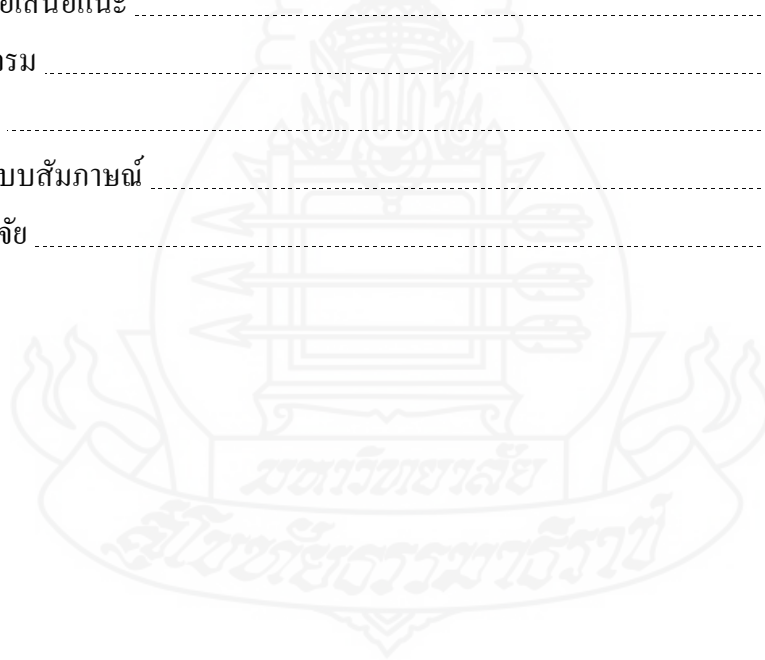

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
สมมุติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
ข้อจำกัดการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม	5
แนวคิดเกี่ยวกับหนี้และหนี้ในระบบ	10
สถาบันการเงินในระบบและสถาบันการเงินชุมชน	13
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	28
ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	28
รายได้และรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร	33
หนี้ในระบบและมูลเหตุการเป็นหนี้ในระบบของเกษตรกร	47
ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการลดการเป็นหนี้ในครัวเรือน และการลดการเป็นหนี้ในระบบ	58
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	60
สรุปผลการวิจัย	60
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	68
แบบสัมภาษณ์	69
ประวัติผู้วิจัย	76

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 จำนวนประชากรและครัวเรือน อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม	6
ตารางที่ 2.2 ภาวะหนี้สินต่อ ธ.ก.ส. จังหวัดนครพนม	9
ตารางที่ 2.3 จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ในระบบจังหวัดนครพนม	9
ตารางที่ 4.1 สภาพทางสังคมของเกษตรกร	29
ตารางที่ 4.2 พื้นที่และแรงงานภาคการเกษตรของเกษตรกร	31
ตารางที่ 4.3 การประกอบอาชีพการเกษตรของเกษตรกร	33
ตารางที่ 4.4 รายได้รวมของครัวเรือนเกษตรกร	34
ตารางที่ 4.5 รายได้จากการเกษตร	35
ตารางที่ 4.6 รายได้นอกภาคการเกษตร	37
ตารางที่ 4.7 ลักษณะความต่อเนื่องของรายได้	38
ตารางที่ 4.8 รายจ่ายรวมของครัวเรือนเกษตรกร	39
ตารางที่ 4.9 รายจ่ายทางด้านการเกษตร	40
ตารางที่ 4.10 รายจ่ายนอกภาคการเกษตร	42
ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบรายจ่ายกับรายได้ของเกษตรกร	45
ตารางที่ 4.12 ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายจ่ายมากกว่ารายได้	46
ตารางที่ 4.13 ลักษณะการมีหนี้ในปัจจุบัน	48
ตารางที่ 4.14 สาเหตุการมีหนี้สินนอกระบบ	48
ตารางที่ 4.15 ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของหนี้นอกระบบ	49
ตารางที่ 4.16 วัตถุประสงค์ในการกู้หนั้นนอกระบบ	49
ตารางที่ 4.17 เจ้าหนั้นนอกระบบ	50
ตารางที่ 4.18 การชำระหนี้คืนต่อเจ้าหนี้	51
ตารางที่ 4.19 เจ้าหนี้เงินกู้ในระบบก่อนกู้หนั้นนอกระบบ	51
ตารางที่ 4.20 จำนวนหนี้สินในระบบก่อนกู้ยืมหนั้นนอกระบบ	52
ตารางที่ 4.21 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อมูลเหตุที่มีผลต่อการเป็นหนี้นอกระบบ	54
ตารางที่ 4.22 สัญลักษณ์และอักษรย่อของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม.....	58
(การขาดการส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐทางการผลิตและเงินทุน)	
ตารางที่ 4.24 ความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางการลดการเป็นหนี้ในครัวเรือน.....	59
และการลดการเป็นหนี้ในระบบ	

ฉ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 2

